

مدیر محترم دفتر حج و زیارت

استان / شهرستان _____

رئیس محترم اداره حج و زیارت

سلام علیکم

دستور العمل مربوط به دریافت وجوه قربانی

باعنایت به محسنات دریافت وجه مربوط به قربانی در داخل کشور (قبل از تشریف حجاج) و در راستای ارائه تسهیلات هرچه بیشتر براساس هماهنگی های بعمل آمده با طرف های اجرای متمرکز طرح قربانی (بانک توسعه اسلامی و بانک ملی ایران) برنامه ریزی گردید تا معادل . . . ریال سعودی (نرخ مصوب بانک توسعه اسلامی برای حجاج کلیه کشور های اسلامی مشارکت کننده در طرح که متعاقباً اعلام خواهد شد) طبق جدول زمانبندی زیر دریافت و به حساب واسطه در بانک ملی واریز تاپس از طی مراحل مربوطه در اختیار بانک توسعه اسلامی قرار گیرد..

جدول زمانبندی دریافت وجه قربانی حج ۱۳۹۰

- ۱ - زائرین محترم مبلغی که متعاقباً پس از تصویب در کمیته ویژه نرخ گذاری بانک توسعه اسلامی ابلاغ خواهد شد را از تاریخ ۹۰/۶/۱۲ لغایت ۹۰/۰۶/۱۷ به حساب مدیر کاروان مربوطه واریز واصل فیش واریزی را تحویل مدیر کاروان نموده و تصویر آن را نزد خود نگه می دارند.
- ۲ - مدیران محترم کاروان ها مبالغ دریافتی از زائرین را از تاریخ ۹۰/۰۶/۱۹ لغایت ۹۰/۶/۲۴ بصورت مکانیزه (اینترنتی) و یا طی یک فقره فیش بانکی مخصوص به حساب واسطه شماره ۱۰۳۹۷۲۴۹۲۰۰۹ سیبا نزد بانک ملی شعبه مستقل حج و زیارت واریز خواهند کرد.

۲/۱- بدین منظور با ورود به سایت ثبت نام حج (www.hajkarevan.ir) و تأیید یکا یک افراد مشارکت کننده در طرح قربانی؛ فرم تکمیل و راساً چاپ گرفته می شود و با انتخاب گزینه پرداخت الکترونیکی از طریق سامانه خدمات اینترنتی بانک ملی مبادرت به پرداخت وجوه جمع آوری شده خواهند نمود.

۲/۲- در اجرای عملیات مذکور، تدبیری اتخاذ شده تا زمانی که کاروان فرم های مربوطه را تکمیل ننماید امکان چاپ و صدور فیش واریزی قربانی و پرداخت الکترونیکی میسر نخواهد بود.

۲/۳- همراه داشتن اصل رسید و یا تائیدیه الکترونیکی واریز وجه در زمان دریافت کوپن در مکه مکرمه الزامی می باشد.

۳- مدیران کاروانها تا پایان وقت اداری مورخ ۸۹/۶/۲۶ نسخه مربوط به طرح قربانی را تحویل مدیریت حج و زیارت استان مربوطه خواهند داد.

۴- مدیریت حج و زیارت استان از تاریخ ۹۰/۶/۲۶ به مدت چهارروز (۱۳۹۰/۶/۲۹) نسبت به بررسی اسناد دریافتی و تایید وجوه واریزی مطابق فرم شماره یک (پیوست) اقدام و سپس فرمهای تائیدشده را (نه فیشهای مربوطه) جهت معاونت حج، عمره و عتبات "واحد اجرای طرح قربانی" برای اقدامات بعدی ارسال خواهند نمود.

تذکره: مبنای محاسبات سازمان و بانک عامل فرم تکمیلی مذکور خواهد بود لذا رعایت برنامه زمانبندی برای شرکت در طرح قربانی لازم الاجراست .

۵- در سال جاری نظام ماکم بر نوبت دهی برای ورود به کشتارگاه کاملاً متفاوت بوده که شرح آن در وب سایت نقل ترددی به منظور دقت نظر و طرح سئوالات احتمالی از ۱۳۹۰/۲/۲۰ قرار گرفته شده است.

۶ - درخاتمه نکات ضروری بعنوان "ضمائم" دستورالعمل شامل: تشریح نظام نوبت دهی و شرح مختصر طرح، استفتائات فقهی از مراجع عظام تقلید و پاسخ این بزرگواران، فرم های مربوطه و... جهت بهره برداری کلیه عزیزان زائر و دست اندرکاران امر قربانی تقدیم می گردد.

علیزاده

معاون حج و عمره و عتبات

رونوشت:

- دفتربعثه مقام معظم رهبری جهت استحضار
- ریاست محترم سازمان حج و عمره جهت استحضار
- معاون محترم توسعه مدیریت و سرمایه انسانی جهت اقدام لازم
- رئیس محترم مرکز پزشکی حج جهت اقدام لازم
- مدیر محترم دفتر نمایندگی سازمان در عربستان جهت اقدام لازم
- مدیرکل محترم منابع انسانی و پشتیبانی جهت اقدام لازم
- انفورماتیک بانک ملی جهت اقدام مقتضی
- رایانه سازمان حج و عمره جهت اقدام و هماهنگی لازم

بسمه تعالی

خدمتگزاران شما در واحد اجرای طرح قربانی، خداوند متعال را شاکرند که توفیق یافته اند تا یکبار دیگر نیز در خدمت مدیران محترم در حج امسال باشند. همانگونه که می دانید قربانی در حج تمتع از جمله اعمال واجب در سرزمین منا می باشد که زائر در روز عید قربان پس از رمی جمره با خرید یک رأس گوسفند، از طریق انتخاب وکیل با حق توکیل به غیر اقدام به انجام آن می نماید.

فریضه قربانی پنجمین عمل واجب حج تمتع است که غالب حاجیان آنرا در روز عید سعید قربان و برخی نیز در روز یازدهم ذی الحجه به جای می آورند.

ذبح گوسفند واجد شرایط شرعی آن هم در سرزمین منا و با توجه به محدودیتها و مقدمات طبیعی، کاری بس دشوار و طاقت فرساست و اقدام فردی برای انتخاب گوسفند مناسب، با قیمت خوب و ذبح آن در نزدیکترین نقطه به منی امری غیر ممکن است.

بر این اساس سازمان حج و زیارت به عنوان متولی اجرای امور زائرین ایرانی در صدد برآمد تا در جهت تأمین رفاه حاجیان عزیز راه حل مناسبی را فراروی زائران قرار دهد تا هم آنان بتوانند فریضه خود را به انجام رسانند و هم از این رهگذر آسیبی متوجه شان نشود.

در حج امسال نیز علاوه بر بهره گیری از تجربیات سنوات گذشته نسبت به رعایت نکاتی در انجام امور قربانی توسط روحانیون، مدیران، نماینده منتخب زائران، عوامل کمکی (مجرب) و مسئول پروژه وقوف اضطراری تأکید می گردد تا ارتقاء کیفی و کمی امر ذبح را به دنبال داشته باشد.

ویژگی طرح قربانی

در سالهای دور زائران مبالغ هنگفتی را صرف تهیه گوسفند قربانی کرده و پس از دشواری های خرید گوسفند با سختی در کشتارگاه های قدیمی و غیر بهداشتی قربانی را انجام می دادند و در نهایت سعودیها نیز با صرف هزینه فراوان لاشه ها را سوزانده و یا دفن می کردند که با اجرای طرح متمرکز قربانی تحول چشمگیری در جلوگیری از این اتفاق ناگوار انجام گرفت است.

مزایای دریافت هزینه تهیه گوسفند قربانی در ایران

علاوه بر تأمین موارد عمومی، استفاده از این طرح مزایایی همچون تهیه یکنواخت و آسان، واجد شرایط شرعی بودن دام، امکان تأمین کمیت بالا، بهره گیری از محیط سالم و بهداشتی کشتارگاه بسته بندی کاملاً بهداشتی، استفاده کامل از ذبیحه، استفاده از احشاء و ... را به همراه دارد.

بانک توسعه اسلامی برای ۹٪ از حجاج (نسبت تقریبی حجاج ایرانی به سایر کشورهای اسلامی که هر ساله جهت انجام مناسک حج به مکه مکرمه مشرف می شوند) حدود ۴۵٪ از امکانات کشتارگاهی را بصورت اختصاصی در اختیار قرار داده است.

در این طرح، قربانی بر اساس سلسله برنامه ریزی های بعمل آمده توسط ذابحان حرفه ای اعزامی از ایران و بصورت رایگان و در محیط کاملاً بهداشتی و مطمئن وبانظارت شرعی انجام گرفته که گوشت قربانی هم در یک فرایند کاملاً بهداشتی به مصرف نیازمندان داخل حرم و حدود ۲۸ کشور جهان می رسد

وقوف اضطراری

سازماندهی بانوان و همچنین آقایان مشمول وقوف اضطراری، جهت انجام رمی شبانه و انجام قربانی به نیابت از این افراد که تقریباً نیمی از جمعیت هر کاروان را تشکیل می دهند در اولین ساعات بامداد روز دهم از جمله عوامل موفقیت مدیران کاروانها در انجام این مهم می باشد. **بدین منظور مسئولیت پروژه وقوف اضطراری بر عهده مدیر یا معاون کاروان که عمره مفرده را انجام فوهند داد، ممول گردیده است.**

نحوه همکاری در سالن

از مدیران، روحانیون، و عوامل خدمه و نماینده منتخب زائران می خواهیم تا از طریق همکاری هر چه بیشتر با راهنمایان ایرانی داخل سالنها که دارای روپوش سفید رنگ و بازوبند انتظامات هستند، زمینه ارتقای کار را افزایش دهند و پس از انجام قربانی سالنها را ترک نمایند. دقت شود که صرفاً ذابحان حرفه ای ایرانی منتخب

کشور با لباس متحد الشكل سبز رنگ که بصورت رایگان اقدام به انجام قربانی می نمایند، مجاز به انجام قربانی می باشند.

۱- مدیران، روحانیون و زائران تلاش نمایند تا نماینده زائران از افراد واجد شرایط جهت نظارت و کمک در امر ذبح انتخاب شود.

۲- امسال نیز علاوه بر حضور ۹۵ ذابح حرفه ای اعزامی از ایران که وظیفه قربانی را به نمایندگی از کلیه حجاج ایرانی به عهده دارند، روحانی و ناظران محترم کاروان ذابحین نیز در سالنهای اختصاصی کشتارگاه ها جهت پاسخ به سؤالات شرعی احتمالی مربوط به ذبح بطور ثابت با به تن داشتن کاور زرد رنگ حضور خواهند داشت.

۳- مدیران پس از توجیه کامل زائر در مورد ثبت نام برای مشارکت در انجام قربانی متمرکز از یکایک زائران «حق وکالت در توکیل به غیر» اخذ نمایند تا در امر قربانی مشکلی بوجود نیاید و بتوانند حق وکالت را به هر یک از ذابحان بدهند. پس از انجام اقدامات فوق و توجیه کامل زائر، مدیر کاروان موظف است فرم حق وکالت را به زائر تحویل و پس از امضاء آمار نهائی را استخراج و هماهنگی لازم را جهت اجرای آن در موسم بعمل آورد. (فرم اخذ حق وکالت به شرح زیر می باشد)

بسمه تعالی

«گواهی اعطای نیابت با حق در توکیل» اینجانب: ..... فرزند: ..... پس از آگاهی کامل

از مندرجات "توجیه طرح قربانی"، با توجه به محسنات و مزایای طرح مذکور، به آقای: .....

مدیر کاروان شماره: ..... وکالت با حق در توکیل به غیر کراراً می دهم تا جهت ذبح یک رأس

گوسفند به نیابت از اینجانب اقدام نمایند.

تاریخ: امضاء

قابل توجه مدیران محترم کاروان ها و دفاتر استانها

۱ - در سالجاری برای گروههای ایرانیان مقیم خارج و کاروانهای اتباع غیرایرانی تدبیری اتخاذ شده تا به مانند سایر کاروانها بتوانند در کشور وجوه قربانی را واریز نمایند.

۲- از آنجایی که پس از انقضای مهلت مندرج در بندهای ۱ و ۲ جدول زمانبندی دریافت وجوه قربانی سیستم عملیات راثبت نخواهد کرد، لذا رعایت زمانبندی مذکور الزامی است

۳- در سال جاری نیز کشتارگاه های تخصیصی مربوط به هریک از کاروانها تا تاریخ ۹۰/۰۶/۱۹ تعیین و در سایت (www.hajkarevan.ir) فعال می گردد و برنامه رایانه ای امکان صدور و چاپ کارت ورود به کشتارگاه پس از واریز وجوه و تعیین وکلا و نائبان برای مدیران کاروان ها فراهم خواهد بود. لازم است از چاپگر رنگی برای این منظور استفاده و کارتهای چاپ شده **پس از تأیید و مهر و امضای مدیریت حج و زیارت استان** **پرس شود.**

۷ - مدیران محترم دفاتر حج و زیارت پس از کنترل کارت های صادره نسبت به امضا و مهر کردن آنها اقدام فرمایند.

۸ - مدیران محترم کاروانها درمکه مکرمه کوپن کلیه شرکت کنندگان در طرح را دریافت خواهند نمود. در صورت انصراف یا عدم تشریف و... حداکثر تا پایان روز سیزدهم ذیحجه کوپن مربوط را به واحد اجرای طرح قربانی یا ستاد منطقه درمکه مکرمه مسترد و وجه آنرا دریافت نمایند. بدیهی است پس از انقضای مهلت یادشده امکان استرداد وجه وجود نخواهد داشت.

در صورت سرقت و مفقود شدن کوپن ها لازم است مدیران محترم کاروانها در اسرع وقت مراتب را با

ذکر شماره سریال به واحد اجرایی طرح قربانی اعلام نمایند. چنانچه تا پایان روز یازدهم ذی الحجه

اطلاع داده نشود امکان هرگونه پیگیری از همکاران شما در واحد قربانی سلب خواهد شد.

راهنمای تکمیل فرم شماره یک^۱ (اطلاعات مربوط به قربانی)

الف - موارد کلی

۱. این فرم تا تاریخ ۱۳۹۰/۰۶/۱۹ توسط مدیر کاروان با ورود به سایت ثبت نام حج (www.hajkarevan.ir) تکمیل و بر اساس آن اقدام به صدور کارت ورود و به کشتارگاه برای افراد منتخب واجد شرایط خواهند نمود. باتوجه به عدم امکان اصلاح و صدور کارت المثنی لازم است در صدور کارت های مورد نظر نهایت دقت بعمل آید، این مهم با استفاده از چاپگر رنگی باید صورت پذیرد. بنابراین پس از صدور و ممهور شدن به مهر دفتر حج پرس شده و همراه خود به عربستان آورده شود زیرا در روز عید صرفاً براساس ارایه کارت اجازه ورود به کشتارگاه خواهید یافت .
  ۲. بر اساس این فرم زائران ایرانی در حج آینده با استفاده از تسهیلات بانک توسعه اسلامی اقدام به انجام قربانی خواهند نمود.
  ۳. هدف از تهیه این فرم صدور «کارت ورود به کشتارگاه» جلوگیری از تردد انفرادی و ضرورت ورود منظم و برنامه ریزی شده افراد واجد شرایط، در کشتارگاهها می باشد.
  ۴. نحوه تکمیل فرم اطلاعات طرح قربانی در سایت فوق الذکر موجود می باشد.
  - ۴،۱ پس از تکمیل فرم، بخش رایانه سازمان حج و زیارت نسبت به تنظیم لیست مربوطه اقدام خواهند نمود. اسامی تحت چهار عنوان جداگانه، نایبان (ناظر اجرائی - مدیر، معاون)، ناظر شرعی (روحانی ، روحانی معین) نماینده زائران و خدمه مجرب کاروان (نماینده کاروان) با ذکر شماره کاروان مربوطه تنظیم می شود.
  - ۴،۲ کشتار در دونوبت انجام خواهد گرفت.
  - ۴،۳ قربانی مربوط به بانوان و آقایان مشمول وقوف اضطراری در نوبت اول انجام خواهد شد.
  - ۴،۴ در نوبت بعدی تعیین شده امرقربانی مربوط به سایر زائران انجام خواهد گرفت.
  - ۴،۵ استفاده از ظرفیت ذبح شبانه برای مقلدین آن دسته از مراجع عظام تقلید که اجازه فرموده اند پس از غروب آفتاب در روزدهم در کلیه سالنها کماکان ادامه خواهد یافت.
- خانمها و آقایانی که بصورت زوج به حج مشرف می شوند هر یک جداگانه وکالت در توكیل به غیرمجتب انجام قربانی را امضاء می نمایند تا در امر قربانی مربوط به خانمها که مشمول رمی شبانه می شود وقفه ای بوجود نیاید و همینطور آقایان مشمول وقوف اضطراری نیز بایستی در انتخاب وکیل جداگانه عمل نمایند.

تشریح طرح نوبت دهی و هماهنگی کاروانها با گروه قربانی در حج تمتع ۱۳۹۰ در امر قربانی

اجرای شیوه متمرکز قربانی در حج که اساساً مدیران و روحانیون کاروانها و پرسنل سازمان از عوامل توفیق این طرح می باشند، امسال وارد دوازدهمین سال اجرا می شود.

تاکنون به منظور استفاده کامل از ظرفیت زمانی و مکانی و امکانات کشتارگاههای تخصیصی بر ضرورت اجرای هر چه بیشتر وقوف اضطراری باضافه حضور زود هنگام متولیان کاروانها در کشتارگاهها تأکید می گردید که به لطف خدا نتایج مورد نظر نیز حاصل گردیده است.

در سالهای اخیر و از جمله در سال گذشته شاهد روند تشکیل صف طولانی در مقابل درب کشتارگاهها به منظور نوبت گیری بوده ایم که بعضاً بعد از ظهر روز نهم ذیحجه و عموماً بعد از غروب همان روز انجام می گرفت تا جائیکه ساعت ۵ صبح روز دهم که زمان رسمی و دقیق برای دادن نوبت توسط واحد قربانی اعلام شده بود، چند صد نفر با در دست داشتن برگه های خود نوبت دهی حضور داشتند و چه بسا این حجم رقابت باعث بروز بی نظمی و گاهی منشأ اختلاف و مشاجره بین افراد می شد که در سال گذشته در معیصم (۱) با شروع عملیات قربانی در ساعت ۷:۳۰ صبح روز دهم و ازدحام جمعیت، مشکلات کنترل جمعیت ناشی از شرایط بوجود آمده باعث اختلالات جدی شده و متعاقباً نارضایتی عده ای را فراهم نمود. از اینرو احساس شد امر نوبت دهی نیاز به برنامه ریزی و بازنگری جدی دارد و در حالی که طرح متمرکز قربانی روال طبیعی را پیدا کرده و وقوف اضطراری هم با همت جمعی بنحو خوبی انجام می گردد (اجرای طرح نقل ترددی امر وقوف اضطراری را کامل و جامع به همراه دارد) دیگر لزومی به ادامه روال گذشته که لازمه شرایط آن سالها بود، وجود ندارد. از اینرو بنابر پیشنهادات دریافتی از سوی جمعی از مدیران کاروانها و نیروهای ستادی مجرب امر نوبت دهی در حج تمتع آینده بصورت کامل و بشرح زیر تغییر خواهد کرد:

- ۱ - کاهش تعداد کشتار در معیصم (۱) به میزان ۴٪ (تقریباً ۴۰۰۰ نفر) و توزیع این مقدار در سالنهای آبی و قرمز
- ۲ - استفاده از دو مسئول سالن بجای یک مسئول در معیصم یک (قسمت راست معیصم با ۲۶ خط و چپ با ۱۴ خط)
- ۳ - نگاه گروهی بجای کاروانی در تقسیم خطوط کشتار در معیصم (۱) و سالن های آبی و قرمز
- ۴ - تقسیمات سالن همچون سنوات گذشته تابع منطقه بندی در مکه مکرمه می باشد.
- ۵ - با توجه به ظرفیت معیصم (۱) هر خط قابلیت ۱۱۵۵ رأس کشتار در دو روز دهم و یازدهم را دارا می باشد که این قابلیت در هر خط سالن های آبی و قرمز ۱۸۳۷ رأس می باشد.

۶ با احتساب میانگین تعداد زائران هر کاروان که تقریباً ۱۶۵ نفر می باشند، هر خط در معیصم (۱) به ۷ کاروان اختصاص می یابد که مجموع افراد هر گروه در این کشتارگاه تقریباً ۱۱۵۵ نفر خواهند بود و در مکانیزه ۱۱ کاروان که مجموعاً یک گروه ۱۸۳۷ نفره را تشکیل خواهد داد، صاحب یک خط خواهند شد.

۷ نوبت هر کاروان در هر گروه توسط واحد رایانه مرکزی سازمان به صورت قرعه تعیین و این نوبت با حضور به موقع افراد محفوظ خواهد بود.

۸ قربانی در دو مرحله انجام می گیرد که مرحله اول مربوط به مشمولان وقوف اضطراری هر کاروان بوده که تا سقف ۶۰٪ تعداد افراد کاروان محاسبه گردیده و سپس با اتمام قربانی وقوف اضطراری تمامی کاروانها، قربانی مربوط به وقوف اختیاری هر کاروان با همان توالی قبلی آغاز و ادامه می یابد.

۹ افراد هر گروه به ۲ و یا ۳ دسته تقسیم می شوند و اعضای هر دسته در تعامل و همکاری با یکدیگر قربانی مربوط به کاروانهای خود را بطور مشترک انجام می دهند.

۱۰ - اعضای گروه اعم از مسئول ستادی خط، ذابح و مسئولان کاروانها قبلاً در مکه با یکدیگر جلساتی را گذاشته و نحوه همکاری فی مابین را تنظیم می نمایند.

۱۱ - هر گروه از میان خود یک نفر را به واحد قربانی معرفی و این فرد بعنوان همکار نیروی ستادی مسئول خط در طول روز دهم، تلقی می گردد. نمایندگان باهماهنگی مسئول سالن می توانند بصورت شیفته با ستاد همکاری نمایند.

۱۲ مدیریت هر خط اعم از اعضای گروه و ذابحان بعهده نیروی ستادی حاضر در خط می باشد که این فرد نیز خود تابع مسئول اصلی سالن خواهد بود.

۱۳ خطر به اینکه در این طرح اعضای گروه در معیصم (۱) حداقل ۷ و در مکانیزه ها ۱۱ نفر می باشند کارت ورود به کشتارگاهها نیز محدود تر صادر خواهد شد و در مجموع یک کارت برای ناظر شرعی (روحانی یا روحانی معین) و یک کارت جهت مدیران اجرایی (مدیر یا معاون) و یک کارت جهت خدمه موظف در امر قربانی (مسئول پروژه وقوف اضطراری) و کارت دیگر جهت یک نماینده زائر از هر کاروان صادر می شود. به این معنی یک کارت ناظر شرعی کاروان شامل: نام - نام خانوادگی شماره کاروان شماره خط ذبح یا سالن ونوبت ذبح در گروه و عکس روحانی کاروان و پشت کارت نیز بامشخصات و عکس روحانی معین کاروان صادر خواهد شد که این موضوع برای مدیر و معاون کاروان نیز بهمین شکل خواهد

بود. ولی برای نماینده زائر و خدمه مجرب کاروان بعنوان نماینده کاروان در دسته و کارگروه هر کدام بامشخصات فوق کارت جداگانه ای صادر خواهد شد.

۱۴- با حضور حداقل یک نفر از اعضای کاروان که لیست رمی جمره مشمولان و قوف اضطراری را بهمراه دارد، نوبت حفظ شده و قربانی انجام خواهد گرفت.

۱۵- بخشی از اعضای گروه در قالب دسته تا پایان قربانی مشمولین و قوف اضطراری حضور جمعی دارند و با خاتمه قربانی مربوط به و قوف اختیاری که در مرحله دوم انجام می گیرد دسته های قبلی می توانند به کاروانها مراجعت نمایند.

۱۶- تهیه نهار یک نماینده گروه در ستاد (همکارستادی) بعهدده واحد اجرای قربانی بوده و تأمین آب، احیاناً آبمیوه و بالاخص نهار سایر اعضای گروه با خودشان می باشد که یا بهمراه می آورند و یا بصورت نوبتی از بازار اطراف کشتارگاهها تأمین خواهند نمود.

۱۷- در این طرح چون نوبت از قبل قطعی شده و گوسفند هم به مقدار کافی وجود دارد و در مرحله اول فقط تا سقف ۶۰٪ هر کاروان می توانند در قالب و قوف اضطراری اقدام به ذبح نمایند هیچ دلیلی وجود ندارد که افراد قبل از ساعت ۶:۳۰ صبح روز دهم در کشتارگاه حضور یابند و در حقیقت مدیران و معاونین فرصت خواهند داشت با فراغ بال وقت بیشتری را برای استقرار زائران مشمول و قوف اضطراری که رمی جمره را انجام داده اند مصرف نمایند و در نتیجه زمان بیشتری برای مدیریت کاروان وجود خواهد داشت.

۱۸- مقلدین آن دسته از مراجع عظام تقلید که اجازه ذبح شبانه را دارند و یا سایر مذاهب که می توانند در شب قربانی نمایند چون پس از غروب آفتاب سالن ها کاملاً خلوت می باشد می توانند قربانی را به راحتی انجام دهند.

۱۹- با بکارگیری تمهیدات جدید علاوه براین که نگرانی های نوبت گیری کاملاً مرتفع می گردد، بلکه قربانی مشمولین و قوف اضطراری تمامی کاروانها تا ظهر شرعی انجام خواهد شد. البته نباید فراموش کرد به دلیل محدودیتهای موجود از جمله خستگی طبیعی سلاخهای غیر ایرانی و ظرفیت محدود سردخانه ها، بخشی از قربانی لاجرم بایستی در روز یازدهم انجام گیرد که براساس تجربه سنوات گذشته عمدتاً در اولین ساعات روز یازدهم این مهم نیز پایان می یابد (انشاء...)

۲۰ آن دسته از ایرانیان مقیم خارج از کشور و اتباع خارجی مقیم ایران که داوطلب حضور در طرح متمرکز بوده و پول قربانی را نیز قبلاً پرداخت کرده اند از تمهیدات مذکور بهره خواهند گرفت.

۲۱ مسئول خط وظیفه ارزیابی میدانی و عملکردی هر دسته را بعهده دارد که نتیجه در سوابق مدیر محترم کاروانها درج خواهد شد.

همانگونه که ملاحظه می فرمایید هدف غائی از اجرای این طرح در راستای کمک به مدیران کاروانها و رعایت هر چه بیشتر کرامت عزیزان و اجرای بهتر عملیات قربانی و خروج از احرام کلیه مشمولان و قوف اضطراری و بیشترین تعداد از مشمولان و قوف اختیاری در روز دهم می باشد که از طریق تعامل تنگاتنگ اعضای گروه و دسته و با رعایت نظام حاکم بر سالنها میسر می باشد.٪

واحد اجرایی قربانی

پاسخ مراجع عظام تقلید بسه استفتاء در مورد:

ذبح در شب

محضر مبارک حضرت آیت ا...

سلام علیکم

احتراماً همانگونه که مستحضرید قربانی حجاج ایرانی برای پنجمین سال متوالی در سال ۱۳۸۳ و به صورت متمرکز توسط ذابحان حرفه ای اعزامی از کشور که تمامی ایشان آموزشهای شرعی و اجرایی لازم را طی نموده اند بنحو شایسته و با کمیت قابل توجهی انجام گردیده ، بطوریکه در روز دهم ۷۹۸۰۰ نفر از زائرین توفیق یافتند تا با انجام ذبح به نیابت از ایشان از احرام خارج شوند .

با توجه به اینکه تعدادی از زائرین طبعاً موفق به خروج از احرام نخواهند شد و بلحاظ روحی و روانی در کاروان بر ایشان تأثیر گذار خواهد بود و از آنجائیکه بعضی از مراجع عظام از جمله حضرت امام ((ره)) ذبح در شب را در صورت عدم تمکن در روز ، جایز می دانند و از سوی دیگر امکانات بالقوه قابل بهره برداری ذبح شبانه (بعد از غروب آفتاب) به نیابت از زائرین باقیمانده وجود دارد لذا مستدعیست نظر حضرتعالی را در این زمینه با توجه به موارد فوق مرقوم نمائید .

واحد اجرایی طرح قربانی

سازمان حج و زیارت

۱۳۸۴

بسمه تعالی

پاسخ به استفتاء ذبح شبانه قربانی حجاج ایرانی

ردیف	نام مرجع	خلاصه فتوی
۱	حضرت امام خمینی (ره)	ذبح در شب را در صورت عدم تمکن در روز جایز می دانند.
۲	حضرت آیت الله بهجت	جائز است.
۳	حضرت آیت الله تبریزی	بنابر احتیاط قربانی را باید در روزهای آینده تا آخر روز سیزدهم انجام دهد.
۴	حضرت آیت الله حسینی شاهرودی	در صورت عدم امکان در شب ذبح کند و احتیاطاً در ترک سال آینده نیز در روز ذبح نماید.
۵	حضرت آیت الله حکیم	ذبح در شب ولو در صورت عدم امکان در روز عید جایز نیست.
۶	حضرت آیت الله خامنه ای	ذبح قربانی در شب یازدهم هم صحیح و مجزی است. (آیت الله کریمی)
۷	حضرت آیت الله سیستانی	ذبح در شب به احتیاط واجب مجزی نیست.
۸	حضرت آیت الله شبیری زنجانی	انجام قربانی در شب جایز نیست.
۹	حضرت آیت الله صافی گلپایگانی	ذبح در شب خلاف احتیاط است.
۱۰	حضرت آیت الله فاضل لنکرانی	ذبح در حال اختیار و علم کفایت نمی کند اما در صورت جهل یا اضطرار مجزی و کافی است.
۱۱	حضرت آیت الله قدیری	اگر ذبح از روز عید تأخیر شد عمداً یا جهلاً یا نسیناً ذبح در شب کفایت میکند.
۱۲	حضرت آیت الله مکارم	ذبح در شب اشکال دارد.
۱۳	حضرت آیت الله نوری	ذبح در شب کفایت می کند.

